

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 20 oktober 2011 (*)

”Begäran om förhandsavgörande – En underinstans behörighet att hänskjuta en tolkningsfråga till domstolen – Förordning (EG) nr 1346/2000 – Insolvensförfaranden – Internationell behörighet – Platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns – Flyttning av det stadgeenliga sätet till en annan medlemsstat – Begreppet driftställe”

I mål C-396/09,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Tribunale di Bari (Italien) genom beslut av den 6 juli 2009, som inkom till domstolen den 13 oktober 2009, i målet

Interedil Srl i likvidation

mot

Fallimento Interedil Srl,**Intesa Gestione Crediti SpA,**

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Tizzano samt domarna M. Safjan, A. Borg Barthet, M. Ilešič och M. Berger (referent),

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: handläggaren A. Impellizzeri,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 13 januari 2011,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Interedil Srl i likvidation genom P. Troianiello, avvocato,
- Fallimento Interedil Srl, genom G. Labanca, avvocato,
- Intesa Gestione Crediti SpA, genom G. Costantino, avvocato,
- Europeiska kommissionen, genom N. Bambara och S. Petrova, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 10 mars 2011 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande, följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (EGT L 160, s. 1) (nedan kallad förordningen).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, Interedil Srl i likvidation (nedan kallat Interedil) och, å andra sidan, Fallimento Interedil Srl och Intesa Gestione Crediti SpA (nedan kallat Intesa), som övertagit Italfondario SpA:s rättigheter, angående en begäran från Intesa om att Interedil ska försättas i konkurs.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätten

- 3 Förordningen infördes på grundval av bland annat artiklarna 61 c EG och 67.1 EG.
- 4 I artikel 2 i förordningen, som innehåller definitioner, anges följande:

"I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *insolvensförfaranden*: de kollektiva förfaranden som avses i artikel 1.1. Förteckningen över dessa förfaranden finns i bilaga A.

...

- h) *driftställe*: varje verksamhetsplats där gäldenären annat än tillfälligt idkar ekonomisk verksamhet med personella och materiella resurser."

- 5 I förteckningen i bilaga A till förordningen nämns bland annat, vad gäller Italien, förfarandet "fallimento".
- 6 I artikel 3 i förordningen, om internationell behörighet, stadgas följande:

"1. Domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, har behörighet att inleda ett insolvensförfarande. För bolag och andra juridiska personer skall sätet anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas.

2. När platsen där en gäldenärs huvudsakliga intressen finns befinner sig inom en medlemsstats territorium, har domstolarna i en annan medlemsstat behörighet att inleda ett insolvensförfarande endast om gäldenären har ett driftställe i den senare medlemsstaten. Verkningarna av detta förfarande får enbart omfatta gäldenären tillhörig egendom som finns inom denna medlemsstats territorium.

..."

- 7 I skäl 13 i förordningen anges att "platsen där de huvudsakliga intressena finns bör motsvara den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen och därför är fastställbar för tredje man".

Nationell rätt

- 8 I artikel 382 i den italienska civilprocesslagen (codice di procedura civile) stadgas följande, beträffande avgöranden från Corte suprema di cassazione i behörighetsfrågor:

"När Corte avgör en behörighetsfråga ska den i förekommande fall fastställa behörig domstol ..."

- 9 Den framgår av begäran om förhandsavgörande att ett beslut som Corte suprema di cassazione meddelar med stöd av denna bestämmelse enligt fast rättspraxis är slutligt och bindande för den domstol som har att avgöra målet i sak.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 10 Interdil Srl bildades som ett "società a responsabilità limitata" enligt italiensk rätt, och sätet förlades till Monopoli (Italien). Den 18 juli 2001 flyttade bolaget sitt säte till London (Förenade kungariket). Samma dag avfördes bolaget ur italienska statens företagsregister. Efter flytten av sätet infördes Interdil i bolagsregistret i Förenade kungariket med anteckningen "FC" ("Foreign Company", utländskt bolag).
- 11 Enligt uppgifter från Interdil, vilka återgetts i begäran om förhandsavgörande, genomförde bolaget samtidigt med flytten av sätet transaktioner genom vilka den brittiska koncernen Canopus förvärvade bolaget och avtal förhandlades och ingicks om försäljning av rörelsen. Enligt Interdil överfördes några månader senare bolagets fastigheter i Taranto (Italien) till Windowmist Limited som en del av den överlåtna rörelsen. Interdil har också uppgett att bolaget ströks ur bolagsregistret i Förenade kungariket den 22 juli 2002.
- 12 Den 28 oktober 2003 ansökte Intesa vid Tribunale di Bari om att Interdil skulle försättas i konkurs ("fallimento").
- 13 Interdil bestred att Tribunale di Bari var behörig, av det skälet att endast domstolarna i Förenade kungariket var behöriga att inleda ett insolvensförfarande, eftersom bolaget flyttat till den medlemsstaten. Den 13 december 2003 begärde Interdil att Corte suprema di cassazione skulle göra en förhandsprövning av behörighetsfrågan.
- 14 Den 24 maj 2004 försatte Tribunale di Bari Interdil i konkurs utan att invänta Corte suprema di cassationes beslut, eftersom den fann att invändningen om de italienska domstolarnas bristande behörighet var uppenbart ogrundad och att det var styrkt att företaget var på obestånd.
- 15 Den 18 juni 2004 väckte Interdil talan vid den hänskjutande domstolen mot beslutet att försätta bolaget i konkurs.
- 16 Den 20 maj 2005 meddelade Corte suprema di cassazione förhandsavgörande i behörighetsfrågan och slog fast att italiensk domstol var behörig. Den fann att presumptionen i artikel 3.1 andra meningen i förordningen, enligt vilken platsen för de huvudsakliga intressena ska anses vara den där sätet är beläget, kunde brytas till följd av ett antal omständigheter, närmare bestämt att Interdil ägde fastigheter i Italien, att det förelåg ett hyresavtal avseende två hotellkomplex och ett avtal med en bank samt att företagsregistret i Bari inte hade underrättats om att bolagets säte hade flyttats.

17 Tribunale di Bari betvivlade, mot bakgrund av de kriterier som EU-domstolen fastställt i dom av den 2 maj 2006 i mål C-341/04, Eurofood IFSC (REG 2006, s. I-3813), att Corte suprema di cassazione bedömning var riktig och beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

- "1) Ska begreppet 'platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns' i artikel 3.1 i [förordningen] tolkas enligt gemenskapsrätten eller enligt nationell rätt? Om det ska tolkas enligt gemenskapsrätten, vad innebär begreppet och vilka omständigheter och faktorer ska då beaktas vid fastställande av platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen?
- 2) Kan presumtionen i artikel 3.1 i [förordningen], att '[f]ör bolag och andra juridiska personer skall sätet anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas', brytas genom att det slås fast att bolaget faktiskt bedriver näringsverksamhet i en annan stat än den där sätet finns, eller krävs det, för att presumtionen ska brytas, att det slås fast att bolaget inte bedrivit någon näringsverksamhet i den stat där dess säte finns?
- 3) Är de omständigheterna att gäldenärsbolaget äger fastigheter i en annan medlemsstat än den där sätet finns och att det där ingått två hyresavtal avseende hotellverksamhet med ett annat bolag samt ett avtal med en bank tillräckliga för att bryta den presumtion som föreskrivs i artikel 3 i [förordningen] till förmån för platsen där bolagets säte finns, och är dessa omständigheter tillräckliga för att det ska anses att bolaget har ett driftställe i denna stat i den mening som avses i artikel 3.2 i [förordningen]?
- 4) Om Corte [suprema] di cassazione avgörande i behörighetsfrågan i det ovannämnda beslutet ... grundar sig på en annan tolkning av artikel 3 i [förordningen] än den som gjorts av Europeiska gemenskapernas domstol, utgör då artikel 382 i den italienska civilprocesslagen, enligt vilken Corte [suprema] di cassazione slutligt och med bindande verkan avgör behörigheten, hinder för tillämpningen av denna gemenskapsbestämmelse, såsom den tolkats av domstolen?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Domstolens behörighet

- 18 Europeiska kommissionen har uttryckt tvivel beträffande domstolens behörighet att pröva begäran om förhandsavgörande. Den har anfört att begäran lades fram i form av ett beslut av den 6 juli 2009, som inkom till domstolen den 13 oktober 2009. Enligt artikel 68.1 EG, som var i kraft vid det senare datumet, var det endast nationella domstolar mot vars avgöranden det inte fanns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning som kunde begära att EU-domstolen skulle meddela ett förhandsavgörande angående tolkningen av en rättsakt som antagits av gemenskapens institutioner på grundval av avdelning IV i EG-fördraget. Förordningen antogs med stöd av artiklarna 61 c EG och 67.1 EG, som ingår i avdelning IV i fördraget, och enligt kommissionen finns det rättsmedel enligt nationell lagstiftning mot den hänskjutande domstolens beslut.
- 19 Det räcker därvid att påpeka artikel 68 EG bortföll när Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och därmed även den däri föreskrivna begränsningen av rätten att begära förhandsavgörande från domstolen. Enligt artikel 267 FEUF får domstolar mot vars avgöranden det finns rättsmedel enligt den nationella

lagstiftningen sedan dess begära förhandsavgörande från domstolen även beträffande rättsakter som antagits på grundval av avdelning IV i fördraget (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 februari 2011 i mål C-283/09, Weryński, REU 2011, s. I-0000, punkterna 28 och 29).

- 20 I punkterna 30 och 31 i domen i det ovannämnda målet Weryński fann domstolen att den, med hänsyn till syftet med artikel 267 FEUF – att skapa ett effektivt samarbete mellan domstolen och de nationella domstolarna – och till principen om processekonomi, sedan den 1 december 2009 ska anses behörig att pröva en begäran om förhandsavgörande från en domstol mot vars avgöranden det finns rättsmedel enligt nationell lagstiftning, även om begäran gavs in före detta datum.
- 21 Med beaktande av det ovan anförda är domstolen behörig att pröva begäran om förhandsavgörande.

Huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till sakprövning

Kopplingen mellan tolkningsfrågorna och det nationella målet

- 22 Interdil har, med utgångspunkt i en fråga som kommissionen väckt i sitt skriftliga yttrande, vid förhandlingen gjort gällande att bolaget upphörde att existera när det i juli 2002 ströks ur bolagsregistret i Förenade kungariket. Följaktligen saknar konkursansökan mot bolaget, som gavs in till Tribunale di Bari i oktober 2003, föremål, och begäran om förhandsavgörande kan därför inte tas upp till sakprövning.
- 23 Enligt fast rättspraxis kan domstolen endast underlåta att avgöra en tolkningsfråga från en nationell domstol när det, bland annat, är uppenbart att den tolkning eller bedömning av en unionsrättslig regels giltighet som har begärts av den nationella domstolen inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen, när frågan är av hypotetisk art eller när domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (se, bland annat, dom av den 7 december 2010 i mål C-439/08, VEBIC, REU 2010, s. I-0000, punkt 42 och där angiven rättspraxis).
- 24 Det ska därvid påpekas att förordningen endast innebär att enhetliga bestämmelser införs om internationell behörighet, erkännande av beslut och tillämplig lag avseende insolvensförfarande med gränsöverskridande verkningar. Frågan huruvida en konkursansökan mot en gäldenär kan tas upp till sakprövning avgörs fortfarande av tillämplig nationell rätt.
- 25 Det framgår av de upplysningar som den hänskjutande domstolen har lämnat att den underrättats av Interdil om att bolaget ströks ur bolagsregistret i Förenade kungariket i juli 2002. Däremot framgår det över huvud taget inte av begäran om förhandsavgörande att denna omständighet enligt nationell rätt förhindrar att bolaget försätts i konkurs. Det kan inte uteslutas att ett konkursförfarande är möjligt enligt nationell rätt för att organisera betalningen till ett upplöst bolags borgenärer.
- 26 Det är således inte uppenbart att den tolkning av unionsrätten som den nationella domstolen begärt saknar samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i det nationella målet eller avser en hypotetisk fråga.
- 27 Interdils invändning om rättegångshinder på denna punkt ska sålunda ogillas.

Tolkningsfrågornas föremål

- 28 Svarandena i det nationella målet har gjort gällande att tolkningsfrågorna inte kan tas upp till sakprövning på grund av sitt föremål. De anser att det inte framgår av den första och den fjärde frågan på vilket sätt de unionsrättsliga bestämmelserna och det sätt på vilket de tillämpas av de nationella domstolarna skiljer sig åt, medan den andra och den tredje frågan innebär att domstolen ombeds att tillämpa de unionsrättsliga bestämmelserna på det konkreta fallet i det nationella målet.
- 29 Domstolen är inom ramen för en begäran om förhandsavgörande behörig att uttala sig om tolkningen eller giltigheten av en unionsbestämmelse på grundval av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat. Det ankommer däremot på den sistnämnda domstolen att tillämpa denna bestämmelse på det enskilda fallet (se, bland annat, dom av den 7 september 2006 i mål C-149/05, Price, REG 2006, s. I-7691, punkt 52 och där angiven rättspraxis).
- 30 De tre första frågorna avser tolkningen av begreppet "platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns" i den mening som avses i artikel 3.1 i förordningen. Sett till deras föremål kan de tre frågorna således tas upp till sakprövning.
- 31 Den fjärde frågan rör den hänskjutande domstolens möjlighet att bortse från den bedömning som en högre instans har gjort om den, mot bakgrund av EU-domstolens tolkning, finner att nämnda bedömning inte är förenlig med unionsrätten. Den frågan, som rör systemet med förhandsavgöranden enligt artikel 267 FEUF, kan således också tas upp till sakprövning.

Påståendet att det inte föreligger någon tvist

- 32 Svarandena i det nationella målet har gjort gällande att frågan om de italienska domstolarnas behörighet att försätta bolaget i konkurs har avgjorts av Corte suprema di cassazione genom ett beslut som de menar har vunnit laga kraft. De har av detta dragit slutsatsen att det inte föreligger någon tvist vid den hänskjutande domstolen i den mening som avses i artikel 267 FEUF och att begäran om förhandsavgörande därför inte kan tas upp till sakprövning.
- 33 Domstolen ska pröva detta argument i samband med den fjärde frågan, som den hänskjutande domstolen har ställt för att få klarlagt i vilken utsträckning den är bunden av Corte suprema di cassationes tolkning av unionsrätten.

Den fjärde tolkningsfrågan

- 34 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fjärde fråga för att få klarhet i huruvida unionsrätten utgör hinder för att en nationell domstol ska vara bunden av en nationell processrättslig bestämmelse, enligt vilken den måste tillämpa den bedömning som gjorts av en högre nationell instans, när den bedömning som denna högre instans har gjort inte tycks förenlig med unionsrätten, såsom denna uttolkats av EU-domstolen.
- 35 Domstolen har redan slagit fast att förekomsten av en nationell processrättslig bestämmelse inte kan påverka möjligheten för en nationell domstol som inte dömer i sista instans att begära ett förhandsavgörande av domstolen när den, som i förevarande fall, är osäker på hur unionsrätten ska tolkas (dom av den 5 oktober 2010 i mål C-173/09, Elchinov, REU 2010, s. I-0000, punkt 25).

- 36 Enligt fast rättspraxis är en dom som meddelats av EU-domstolen i ett mål om förhandsavgörande bindande för den nationella domstolen vid dess avgörande av tvisten, såvitt avser tolkningen eller giltigheten av de berörda unionsrättsakterna (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet Elchinov, punkt 29).
- 37 En nationell domstol som har utnyttjat sin möjlighet enligt artikel 267 andra stycket FEUF är följaktligen bunden av EU-domstolens tolkning av de aktuella bestämmelserna vid sitt avgörande av tvisten och ska i förekommande fall avvika från den högre domstolens bedömning när den mot bakgrund av nämnda tolkning finner att den högre domstolens bedömning är oförenlig med unionsrätten (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet Elchinov, punkt 30).
- 38 Det följer vidare av fast rättspraxis att en nationell domstol, som inom ramen för sin behörighet ska tillämpa de unionsrättsliga bestämmelserna, är skyldig att säkerställa att dessa regler ges full verkan, genom att med stöd av sin egen behörighet, om det behövs, underlåta att tillämpa varje motstridande bestämmelse i nationell lagstiftning, i förevarande fall den nationella processrättsliga bestämmelse som är i fråga i det nationella målet, utan att den behöver begära eller avvakta ett föregående upphävande av denna genom lagstiftning eller något annat konstitutionellt förfarande (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet Elchinov, punkt 31).
- 39 Av vad som anförts följer att den fjärde tolkningsfrågan ska besvaras på följande sätt. Unionsrätten utgör hinder för att en nationell domstol ska vara bunden av en nationell processrättslig bestämmelse, enligt vilken den måste tillämpa den bedömning som gjorts av en högre nationell instans, när det framgår att den bedömning som denna högre instans har gjort inte är förenlig med unionsrätten, såsom denna uttolkats av EU-domstolen.
- 40 Av samma skäl ska svarandenas invändning om rättegångshinder, med argumentet att det inte föreligger någon tvist, ogillas.

Den första tolkningsfrågans första del

- 41 Den hänskjutande domstolen önskar med den första delen av sin första fråga få klarhet i om begreppet "platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns" i den mening som avses i artikel 3.1 i förordningen ska tolkas utifrån unionsrätten eller utifrån nationell rätt.
- 42 Enligt fast rättspraxis följer det såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen att en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för att bestämma dess betydelse och räckvidd normalt ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela gemenskapen, med beaktande av bestämmelsens sammanhang och det med bestämmelserna i fråga eftersträfvade målet (se, bland annat, dom av den 29 oktober 2009 i mål C-174/08, NCC Construction Danmark, REG 2009, s. I-10567, punkt 24 och där angiven rättspraxis).
- 43 Vad närmare bestämt gäller begreppet "platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns" i den mening som avses i artikel 3.1 i förordningen, slog domstolen i punkt 31 i domen i det ovannämnda målet Eurofood IFSC fast att det är ett begrepp som är specifikt för förordningen och därför har en autonom innebörd och ska tolkas enhetligt och oberoende av nationell lagstiftning.

- 44 Den första frågans första del ska alltså besvaras på följande sätt. Begreppet "platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns", i den mening som avses i artikel 3.1 i förordningen, ska tolkas utifrån unionsrätten.

Den första tolkningsfrågans andra del, den andra tolkningsfrågan och den tredje tolkningsfrågans första del

- 45 Den hänskjutande domstolen önskar med den andra delen av sin första fråga, sin andra fråga och den första delen av sin tredje fråga få klarhet i hur artikel 3.1 andra meningen i förordningen ska tolkas när det gäller att bestämma platsen för ett gäldenärsbolags huvudsakliga intressen.

- 46 Med hänsyn till den omständigheten att Interedil enligt uppgifterna i begäran om förhandsavgörande flyttade sitt säte från Italien till Förenade kungariket år 2001 och sedan ströks ur bolagsregistret i sistnämnda medlemsstat år 2002, ska domstolen, för att ge den hänskjutande domstolen ett fullständigt svar, även närmare precisera den tidpunkt som är relevant för att bestämma platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen i syfte att fastställa vilken domstol som är behörig att inleda huvudinsolvensförfarandet.

De relevanta kriterierna för att bestämma platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen

- 47 Även om förordningen inte innehåller någon definition av begreppet "platsen där gäldenären har sina huvudsakliga intressen", klargörs detta begrepp – såsom domstolen påpekade i punkt 32 i domen i det ovannämnda målet Eurofood ISFC – i skäl 13 i förordningen, där det anges att "platsen där de huvudsakliga intressena finns bör motsvara den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen och därför är fastställbar för tredje man".

- 48 Såsom generaladvokaten påpekat i punkt 69 i sitt förslag till avgörande, ger presumtionen för platsen för sätet enligt artikel 3.1 andra meningen i förordningen, liksom hänvisningen i skäl 13 i förordningen till den plats där gäldenären förvaltar sina intressen, uttryck för unionslagstiftarens vilja att ge platsen för bolagets huvudkontor en särställning som anknytningspunkt i behörighetsfrågan.

- 49 Domstolen har vidare, beträffande nämnda skäl 13 i förordningen, i punkt 33 i domen i det ovannämnda målet Eurofood IFSC preciserat att platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen ska bestämmas utifrån kriterier som är både objektiva och fastställbara för tredje man, för att garantera rättssäkerheten och förutsebarheten när det bestäms vilken domstol som är behörig att inleda huvudinsolvensförfarandet. Kraven på objektivitet och fastställbarhet är uppfyllda när de konkreta omständigheter som beaktats för att bestämma den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen är offentliggjorda eller åtminstone har varit tillräckligt transparenta för att tredje man, det vill säga bland annat bolagets borgenärer, ska ha kunnat få kännedom om dem.

- 50 Av detta följer att förutsatt att bolagets styrande och kontrollerande organ befinner sig på den plats där bolaget har sitt säte och besluten om bolagets förvaltning fattas på den platsen, på ett sätt som är fastställbart för tredje man, står presumtionen i artikel 3.1 andra meningen i förordningen till fullo fast, och bolagets huvudsakliga intressen anses då finnas på den platsen. Det är då, såsom generaladvokaten påpekat i punkt 69 i sitt förslag till avgörande, uteslutet att anse att gäldenärsbolagets huvudsakliga intressen finns på någon annan plats.

- 51 Presumtionen i artikel 3.1 andra meningen i förordningen kan dock brytas när bolagets huvudkontor, ur tredje mans synvinkel, inte befinner sig på platsen för sätet. Såsom domstolen konstaterade i punkt 34 i domen i det ovannämnda målet Eurofood IFSC, kan den enkla presumtion till förmån för platsen för bolagets säte som unionslagstiftaren ställt upp brytas om det framgår av faktorer som är objektiva och fastställbara för tredje man att den faktiska situationen är en annan än vad placeringen av sätet antas återspegla.
- 52 Bland de faktorer som ska beaktas ska nämnas samtliga de orter där gäldenärsbolaget utövar ekonomisk verksamhet och där det har tillgångar, förutsatt att dessa orter är möjliga att utröna för tredje man. Såsom generaladvokaten påpekat i punkt 70 i sitt förslag till avgörande, ska det därvid göras en samlad bedömning med hänsyn tagen till omständigheterna i det enskilda fallet.
- 53 I detta sammanhang kan de omständigheter som den hänskjutande domstolen nämnt, att gäldenärsbolaget innehar fastigheter i en annan medlemsstat än den där sätet är beläget, avseende vilka bolaget har ingått hyresavtal, och att det i samma medlemsstat har ingåtts ett avtal med en finansiell institution, betraktas som objektiva faktorer. Med hänsyn till att dessa faktorer torde vara offentliga, kan de också betraktas som fastställbara för tredje man. Att bolaget har tillgångar i en annan medlemsstat än den där sätet är beläget och har slutit avtal där om finansiellt utnyttjande av dessa tillgångar kan dock inte anses tillräckligt för att bryta den presumtion som unionslagstiftaren ställt upp, utom om det framgår – på ett sätt som är fastställbart för tredje man – av en samlad bedömning av alla relevanta omständigheter att bolaget faktiskt leds och kontrolleras och dess intressen förvaltas från en ort i denna andra medlemsstat.
- Det relevanta datumet för att bestämma platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen
- 54 Förordningen innehåller inga uttryckliga bestämmelser om det specifika fallet att platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen flyttas. Med hänsyn till den allmänt hållna ordalydelsen i artikel 3.1 i förordningen, är det därför den sista platsen för dessa intressen som ska anses relevant för att bestämma vilken domstol som är behörig att inleda ett huvudinsolvensförfarande.
- 55 Denna tolkning får stöd i domstolens praxis. Domstolen har konstaterat att när platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen flyttas efter att en begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas har getts in, men innan ett sådant förfarande faktiskt har inletts, behåller domstolarna i den medlemsstat där platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen fanns vid den tidpunkt då begäran gavs in sin behörighet att pröva begäran (dom av den 17 januari 2006 i mål C-1/04, Staubitz-Schreiber, REG 2006, s. I-701, punkt 29). Detta leder till slutsatsen att det i princip är platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen den dag då begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas ges in som är relevant för att bestämma vilken domstol som är behörig.
- 56 När gäldenärsbolagets säte flyttas innan en begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas har getts in, såsom i det aktuella nationella målet, är det således platsen för det nya sätet som enligt artikel 3.1 andra meningen i förordningen presumeras vara platsen för bolagets huvudsakliga intressen. Det är då följaktligen domstolarna i den medlemsstat där detta nya säte är beläget som, i princip, blir behöriga att inleda ett huvudinsolvensförfarande, förutsatt att presumtionen i artikel 3.1 i förordningen inte bryts genom att det visas att platsen för de huvudsakliga intressena inte följt med vid flytten av sätet.

- 57 Samma regler bör gälla i det fall då gäldenärsbolaget, när begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas gavs in, redan hade strukits ur bolagsregistret och då bolagets verksamhet, såsom Interedil har hävdad i sitt yttrande, helt har upphört.
- 58 Såsom framgår av punkterna 47–51 ovan, svarar begreppet "platsen där de huvudsakliga intressena finns" mot behovet av att avgöra till vilken ort bolaget – objektivt sett och fastställbart för tredje man – har sin närmaste anknytning. Det är följaktligen logiskt att ge en särställning åt den plats där gäldenärsbolaget senast hade sina huvudsakliga intressen, räknat från den tidpunkt då det ströks ur registret och upphörde med sin verksamhet.
- 59 Den första tolkningsfrågans andra del, den andra frågan och den tredje frågans första del ska således besvaras så, att när det ska fastställas var ett gäldenärsbolag har sina huvudsakliga intressen, ska artikel 3.1 andra meningen i förordningen tolkas på följande sätt:
- När platsen för ett gäldenärsbolags huvudsakliga intressen ska bestämmas ska en särställning ges den ort där huvudkontoret är beläget, enligt vad som framgår av uppgifter som är objektiva och fastställbara för tredje man. Om bolagets organ för ledning och kontroll befinner sig på den plats där bolaget har sitt säte och besluten om bolagets förvaltning fattas på den platsen, på ett sätt som är fastställbart för tredje man, kan presumptionen i ovannämnda bestämmelse inte brytas. För det fall att huvudkontoret inte är beläget på samma ort som bolagets säte, kan det inte anses tillräckligt för att bryta denna presumtion att bolaget har tillgångar i en annan medlemsstat än den där sätet är beläget och har slutit avtal där om finansiellt utnyttjande av dessa tillgångar, utom om det framgår – på ett sätt som är fastställbart för tredje man – av en samlad bedömning av alla relevanta omständigheter att bolaget faktiskt leds och kontrolleras och dess intressen förvaltas från en ort i denna andra medlemsstat.
 - När gäldenärsbolagets säte flyttas innan en begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas har getts in, presumeras platsen för det nya sätet vara platsen för bolagets huvudsakliga intressen.

Den tredje tolkningsfrågans andra del

- 60 Den hänskjutande domstolen önskar med den andra delen av sin tredje fråga få klarhet i hur begreppet driftställe i den mening som avses i artikel 3.2 i förordningen ska tolkas.
- 61 Domstolen erinrar om att begreppet driftställe i artikel 2 h i förordningen definieras som varje verksamhetsplats där gäldenären annat än tillfälligt idkar ekonomisk verksamhet med personella och materiella resurser.
- 62 Att idkande av ekonomisk verksamhet i denna definition kopplas till förekomst av personella resurser visar att det fordras ett minimum av organisation och en viss stabilitet. Av detta följer *e contrario* att enbart förekomsten av enstaka tillgångar eller bankkonton i princip inte räcker för att ett driftställe ska föreligga.
- 63 Då förekomsten av ett driftställe i en medlemsstat skulle ge domstolarna i den staten behörighet, enligt artikel 3.2 i förordningen, att inleda ett sekundärt insolvensförfarande mot gäldenären, ska frågan huruvida ett driftställe faktiskt föreligger, i likhet med vad som gäller för att bestämma platsen för de huvudsakliga intressena, avgöras på grundval av uppgifter som är objektiva och fastställbara för

tredje man, för att garantera rättssäkerheten och förutsebarheten vid fastställandet av behörig domstol.

- 64 Den tredje tolkningsfrågans andra del ska således besvaras så, att begreppet driftställe i den mening som avses i artikel 3.2 i förordningen ska tolkas så, att det fordras att det finns en struktur för utövande av ekonomisk verksamhet med ett minimum av organisation och en viss stabilitet. Enbart förekomsten av enstaka tillgångar eller bankkonton räcker i princip inte för att detta krav ska vara uppfyllt.

Rättegångskostnader

- 65 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) **Unionsrätten utgör hinder för att en nationell domstol ska vara bunden av en nationell processrättslig bestämmelse, enligt vilken den måste tillämpa den bedömning som gjorts av en högre nationell instans, när det framgår att den bedömning som denna högre instans har gjort inte är förenlig med unionsrätten, såsom denna uttolkats av EU-domstolen.**
- 2) **Begreppet "platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns", i den mening som avses i artikel 3.1 i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden, ska tolkas utifrån unionsrätten.**
- 3) **När det ska fastställas var ett gäldenärsbolag har sina huvudsakliga intressen, ska artikel 3.1 andra meningen i förordning nr 1346/2000 tolkas på följande sätt:**

– När platsen för ett gäldenärsbolags huvudsakliga intressen ska bestämmas ska en särställning ges den ort där huvudkontoret är beläget, enligt vad som framgår av uppgifter som är objektiva och fastställbara för tredje man. Om bolagets organ för ledning och kontroll befinner sig på den plats där bolaget har sitt säte och besluten om bolagets förvaltning fattas på den platsen, på ett sätt som är fastställbart för tredje man, kan presumtionen i ovannämnda bestämmelse inte brytas. För det fall att huvudkontoret inte är beläget på samma ort som bolagets säte, kan det inte anses tillräckligt för att bryta denna presumtion att bolaget har tillgångar i en annan medlemsstat än den där sätet är beläget och har slutit avtal där om finansiellt utnyttjande av dessa tillgångar, utom om det framgår – på ett sätt som är fastställbart för tredje man – av en samlad bedömning av alla relevanta omständigheter att bolaget faktiskt leds och kontrolleras och dess intressen förvaltas från en ort i denna andra medlemsstat.

– När gäldenärsbolagets säte flyttas innan en begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas har getts in, presumeras platsen för det nya sätet vara platsen för bolagets huvudsakliga intressen.

- 4) **Begreppet driftställe i den mening som avses i artikel 3.2 i samma förordning ska tolkas så, att det fordras att det finns en struktur för utövande av ekonomisk verksamhet med ett minimum av organisation**

och en viss stabilitet. Enbart förekomsten av enstaka tillgångar eller bankkonton räcker i princip inte för att detta krav ska vara uppfyllt.

Underskrifter

* Rättegångsspråk: italienska.

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 15 december 2011 (*)

”Förordning (EG) nr 1346/2000 – Insolvensförfaranden – Internationell behörighet – Utvidgning av ett insolvensförfarande som inletts mot ett bolag etablerat i en medlemsstat till att omfatta ett bolag med säte i en annan medlemsstat, av den anledningen att bolagens tillgångar inte hålls åtskilda”

I mål C-191/10,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Cour de cassation (Frankrike) genom beslut av den 13 april 2010, som inkom till domstolen den 19 april 2010, i målet

Rastelli Davide e C. Snc

mot

Jean-Charles Hidoux, i egenskap av konkursförvaltare i bolaget Médiasucre international,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Tizzano samt domarna M. Safjan, A. Borg Barthet, M. Ilešič och M. Berger (referent),

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Jean-Charles Hidoux, i egenskap av konkursförvaltare för bolaget Médiasucre international, genom B. Kuchukian, avocat,
- Frankrikes regering, genom G. de Bergues och B. Cabouat, båda i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom C.M. Wissels och B. Koopman, båda i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom E. Riedl, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom A.-M. Rouchaud-Joët och M. Wilderspin, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (EGTL 160, s. 1) (nedan kallad förordningen).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan bolaget Rastelli Davide e C. Snc (nedan kallat Rastelli) och Jean-Charles Hidoux, i egenskap av konkursförvaltare för bolaget Médiasucre international (nedan kallat Médiasucre), angående utvidgning av ett insolvensförfarande som inletts mot det sistnämnda bolaget till att även omfatta det förstnämnda bolaget.

Tillämpliga bestämmelser

Unionslagstiftningen

- 3 Enligt skäl 6 i förordningen begränsas förordningen till "bestämmelser som reglerar behörigheten att inleda insolvensförfaranden samt att anta beslut som fattas omedelbart på grundval av insolvensförfaranden och står i nära samband med dessa".
- 4 I artikel 3 i förordningen, som behandlar den internationella behörigheten, föreskrivs följande:

"1. Domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, har behörighet att inleda ett insolvensförfarande. För bolag och andra juridiska personer skall sätet anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas.

2. När platsen där en gäldenärs huvudsakliga intressen finns befinner sig inom en medlemsstats territorium, har domstolarna i en annan medlemsstat behörighet att inleda ett insolvensförfarande endast om gäldenären har ett driftställe i den senare medlemsstaten. Verkningarna av detta förfarande får enbart omfatta gäldenären tillhörig egendom som finns inom denna medlemsstats territorium.

..."
- 5 I skäl 13 i förordningen anges att "platsen där de huvudsakliga intressena finns bör motsvara den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen och därför är fastställbar för tredje man".
- 6 I artikel 4 i förordningen, som rör tillämplig lag, föreskrivs följande:

"1. Om inte annat föreskrivs i denna förordning skall lagen i den medlemsstat inom vars territorium insolvensförfarandet inleds ... vara tillämplig på insolvensförfarandet och dess verkningar.

..."

Nationell rätt

- 7 Konkursförfarandet regleras i artikel L. 640-1 och följande artiklar i den franska code de commerce (handelslagen). När det gäller den domstol som är behörig att inleda ett sådant förfarande hänvisar artikel L. 641-1 i handelslagen till artikel L. 621-2 i denna lagstiftning, där det, i dess lydelse enligt lag nr 2005-845 av den 26 juli 2005 om undsättande av företag, föreskrivs följande:

”Handelsdomstol (tribunal de commerce) är behörig domstol om gäldenären är näringsidkare eller registrerad i yrkes- och handelsregistret. Tribunal de grande instance är behörig i övriga fall.

Det förfarande som inletts kan utvidgas till att omfatta en eller flera personer om deras tillgångar inte har hållits åtskilda i förhållande till gäldenärens tillgångar eller om det är fråga om en fiktiv juridisk person. Den domstol i vilken förfarandet inleddes är i sådana fall fortsatt behörig.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 8 Tribunal de commerce de Marseille (Frankrike) försatte den 7 maj 2007 Médiasucre, med säte i Marseille, i konkurs och förordnade Jean-Charles Hidoux till konkursförvaltare.
- 9 Efter detta beslut instämde Jean-Charles Hidoux Rastelli, med säte i Robbio (Italien), att svara vid samma domstol. Konkursförvaltaren gjorde gällande att de båda bolagens tillgångar inte hade hållits åtskilda, och yrkade att det konkursförfarande som inletts mot Médiasucre skulle utvidgas till att omfatta Rastelli.
- 10 I beslut av den 19 maj 2008 förklarade Tribunal de commerce de Marseille att den saknade behörighet mot bakgrund av artikel 3 i förordningen, eftersom Rastelli hade sitt säte i Italien och inte hade något driftställe i Frankrike.
- 11 Jean-Charles Hidoux överklagade detta beslut till Cour d'appel d'Aix-en-Provence, som i beslut av den 12 februari 2009 ändrade den lägre instansens beslut och förklarade att Tribunal de commerce de Marseille var behörig domstol. Cour d'appel framhöll att konkursförvaltarens yrkande inte syftade till att inleda ett insolvensförfarande mot Rastelli utan till att utvidga det konkursförfarande som redan hade inletts mot Médiasucre till att även omfatta Rastelli. Vidare framhölls att det följer av artikel L. 621-2 i handelslagen att den domstol som är behörig att pröva ett sådant yrkande om utvidgning är den domstol i vilken det ursprungliga förfarandet inletts.
- 12 Det sistnämnda beslutet överklagades till Cour de cassation som beslutade att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
- ”1) När en domstol i en medlemsstat inleder ett huvudinsolvensförfarande angående en gäldenär med stöd av att gäldenärens huvudsakliga intressen finns i nämnda medlemsstat, utgör [förordningen] då hinder mot att denna domstol tillämpar en nationell rättsregel som ger den behörighet att utvidga förfarandet till att även omfatta ett bolag vars säte är beläget i en annan medlemsstat, av det enda skälet att gäldenärens tillgångar inte hålls åtskilda från nämnda bolags tillgångar?
- 2) Om utvidgningsyrkandet ska anses innebära att ett nytt insolvensförfarande inleds – vilket förutsätter, för att den domstol i medlemsstaten vid vilken det

ursprungliga förfarandet anhängiggjordes ska kunna pröva det, att det visas att det bolag som avses med utvidgningen har sina huvudsakliga intressen i denna stat –, kan detta anses ha visats redan genom att det konstateras att tillgångarna inte hålls åtskilda?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 13 Den nationella domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida förordningen ska tolkas så, att en domstol i en medlemsstat, som beslutar att inleda ett huvudinsolvensförfarande mot ett bolag med stöd av att bolagets huvudsakliga intressen finns inom denna stats territorium, får utvidga förfarandet, med tillämpning av en nationell rättsregel, till att även omfatta ett annat bolag med säte i en annan medlemsstat, av det enda skälet att bolagens tillgångar inte hållits åtskilda.
- 14 Domstolen påpekar inledningsvis att förordningen inte innehåller någon behörighetsregel, vare sig beträffande behörig domstol eller beträffande tillämplig lag, som uttryckligen reglerar frågan om utvidgning av ett insolvensförfarande som inletts i en medlemsstat till att omfatta ett bolag med säte i en annan medlemsstat, av det skälet att tillgångar inte hållits åtskilda.
- 15 När det gäller behörig domstol föreskrivs i artikel 3 i förordningen endast två kriterier som motsvarar två olika typer av insolvensförfaranden. Enligt artikel 3.1 presumeras bolagets säte vara den plats där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, vilket innebär att domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium denna plats är belägen ges behörighet att inleda ett "huvudförfarande". Ett sådant förfarande har universella verkningar genom att det omfattar gäldenären tillhörig egendom i alla de medlemsstater där förordningen är tillämplig. Om gäldenären har ett driftställe i en annan medlemsstat får domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium detta driftställe är beläget enligt artikel 3.2 inleda ett "sekundärförfarande" eller "territoriellt förfarande". Verkningarna av ett sådant förfarande omfattar enbart gäldenären tillhörig egendom som finns inom sistnämnda medlemsstats territorium (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 maj 2006 i mål C-341/04, Eurofood IFSC, REG 2006, s. I-3813, punkt 28, och av den 17 november 2011 i mål C-112/10, Zaza Retail, REU 2011, s. I-0000, punkt 17).
- 16 När det gäller tillämplig lag, framgår det av artikel 4.1 i förordningen att frågan vilken lag som är tillämplig är avhängig fastställandet av den domstol som är internationellt behörig. Både när det gäller huvudinsolvensförfarandet och sekundärförfarandet eller det territoriella förfarandet är nämligen lagen i den medlemsstat inom vars territorium insolvensförfarandet inleds tillämplig på insolvensförfarandet och dess verkningar (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Eurofood IFSC, punkt 33, och dom av den 21 januari 2010 i mål C-444/07, MG Probud Gdynia, REU 2010, s. I-417, punkt 25).
- 17 Domstolen ska således, med hänsyn till den betydelse som åläggs kriteriet för fastställande av behörig domstol, pröva vilket kriterium som kan vara tillämpligt i målet vid den nationella domstolen.
- 18 Det har i målet inte hävdats att Rastelli har ett driftställe i Frankrike i den mening som avses i domstolens praxis, det vill säga en struktur för utövande av ekonomisk verksamhet med ett minimum av organisation och en viss stabilitet (se dom av den

20 oktober 2011 i mål C-396/09, Interedil, REU 2011, s. I-0000, punkt 64). Artikel 3.2 i förordningen är således inte tillämplig.

- 19 Domstolen ska således begränsa sin prövning till att fastställa huruvida artikel 3.1 i förordningen kan ligga till grund för en domstols behörighet att pröva en talan om utvidgning av ett insolvensförfarande.
- 20 Domstolen har härvid slagit fast att artikel 3.1 i förordningen ska tolkas så, att den innebär att domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium ett insolvensförfarande har inletts även har internationell behörighet att pröva en talan som direkt kan härledas från det ursprungliga insolvensförfarandet och står i nära samband med detta, i den mening som avses i skäl 6 i förordningen (se dom av den 12 februari 2009 i mål C-339/07, Seagon, REG 2009, s. I-767, punkterna 19–21). Det ska således fastställas huruvida ett yrkande om utvidgning av ett insolvensförfarande som grundar sig på påståendet att tillgångarna inte har hållits åtskilda, såsom yrkandet i det aktuella målet, kan anses utgöra en sådan talan.
- 21 Jean-Charles Hidoux och den franska regeringen har hävdat att en talan om utvidgning av ett insolvensförfarande som grundar sig på påståendet att tillgångarna inte har hållits åtskilda ska anses utgöra en talan som direkt kan härledas från det ursprungliga insolvensförfarandet och står i nära samband med detta. Till stöd för denna ståndpunkt har de gjort gällande att en sådan utvidgning enligt fransk rätt, som utgör tillämplig lag i det ursprungliga förfarandet i enlighet med artikel 4.1 i förordningen, inte innebär att ett nytt förfarande inleds som är självständigt i förhållande till det ursprungliga förfarandet. En sådan utvidgning innebär nämligen endast att verkningarna av det ursprungliga förfarandet utvidgas till att omfatta en annan enhet. De har härav dragit slutsatsen att en fransk domstol som har beslutat att inleda ett huvudinsolvensförfarande mot ett bolag etablerat i Frankrike även är behörig att utvidga förfarandet till att omfatta ett annat bolag med säte i en annan medlemsstat.
- 22 Denna ståndpunkt grundar sig således i huvudsak på argumentet att utvidgningen av ett huvudinsolvensförfarande enligt fransk rätt inte innebär att ett nytt förfarande inleds utan endast att det redan inledda förfarandet utvidgas, till att omfatta ytterligare en gäldenär vars tillgångar inte kan separeras från den första gäldenärens tillgångar.
- 23 Den omständigheten att det är fråga om ett enda förfarande kan emellertid inte dölja det förhållandet, som den nederländska och den österrikiska regeringen samt Europeiska kommissionen har påpekat, att utvidgningen av det ursprungliga förfarandet till att omfatta ytterligare en gäldenär, som i juridiskt hänseende är skild från den gäldenär som omfattas av detta förfarande, har samma verkan i förhållande till den andra gäldenären som ett beslut att inleda ett insolvensförfarande.
- 24 Denna bedömning stöds för övrigt av det förhållandet, som påpekats av den nationella domstolen, att även om det är motiverat med ett enda förfarande med hänsyn till att det har konstaterats att de båda gäldenärerna faktiskt utgör en enda enhet på grund av att deras tillgångar inte har hållits åtskilda, påverkar detta konstaterande inte det förhållandet att de båda gäldenärerna är skilda juridiska personer.
- 25 Domstolen har slagit fast att inom det system för att fastställa behörigheten för medlemsstaternas domstolar som inrättats genom förordningen, vilket grundar sig på den plats där gäldenären har sina huvudsakliga intressen, finns det en specifik

behörig domstol för varje gäldenär som utgör en fristående juridisk enhet (domen i det ovannämnda målet Eurofood IFSC, punkt 30).

- 26 Av detta följer att ett beslut, som för en juridisk enhet har samma verkan som ett beslut att inleda ett huvudinsolvensförfarande, endast får fattas av domstolar i en medlemsstat som är behöriga att inleda ett sådant förfarande.
- 27 Det följer nämligen av artikel 3.1 i förordningen att det endast är domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns som har behörighet att inleda ett sådant förfarande.
- 28 Möjligheten för en domstol som enligt denna bestämmelse är behörig att inleda ett insolvensförfarande mot en gäldenär, att med tillämpning av sin nationella lagstiftning inbegripa en annan juridisk enhet i ett insolvensförfarande, enbart av det skälet att tillgångarna inte har hållits åtskilda, utan att undersöka var platsen för denna enhets huvudsakliga intressen finns, utgör således ett kringgående av det system som inrättats genom förordningen. Ett sådant kringgående innebär bland annat en risk för behörighetskonflikter där domstolar i olika medlemsstater samtidigt anser sig vara behöriga, det vill säga just sådana konflikter som förordningen har till syfte att undvika för att säkerställa ett enda förfarande för handläggning av insolvensförfaranden inom unionen.
- 29 Den första frågan ska således besvaras på följande sätt. Förordningen ska tolkas så, att en domstol i en medlemsstat som beslutar att inleda ett huvudinsolvensförfarande mot ett bolag, med stöd av att bolagets huvudsakliga intressen finns inom denna stats territorium, får utvidga förfarandet, med tillämpning av en nationell rättsregel, till att omfatta ett annat bolag med säte i en annan medlemsstat, endast om det fastställs att platsen för det sistnämnda bolagets huvudsakliga intressen finns i den första medlemsstaten.

Den andra frågan

- 30 Den nationella domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida förordningen ska tolkas så, att om ett bolag, med säte inom en medlemsstats territorium, är föremål för en talan som syftar till att utvidga verkan av ett insolvensförfarande som inletts i en annan medlemsstat mot ett annat bolag som är etablerat inom den sistnämnda statens territorium, till att omfatta det första bolaget, är det tillräckligt att det har konstaterats att bolagets tillgångar inte har hållits åtskilda, för att det ska anses visat att den plats där det bolag som är föremål för talan har sina huvudsakliga intressen också är belägen i sistnämnda stat.
- 31 Begreppet "platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns" i den mening som avses i artikel 3.1 i förordningen är ett begrepp som är specifikt för förordningen och därför har en autonom innebörd och ska tolkas enhetligt och oberoende av nationell lagstiftning (domarna i de ovannämnda målen Eurofood IFSC, punkt 31, och Interdil, punkt 43). Även om förordningen inte innehåller någon definition av detta begrepp, klargörs det i skäl 13 i förordningen, där det anges att "platsen där de huvudsakliga intressena finns bör motsvara den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen och därför är fastställbar för tredje man" (domarna i de ovannämnda målen Eurofood IFSC, punkt 32, och Interdil, punkt 47).
- 32 För bolag föreskrivs i artikel 3.1 andra meningen i förordningen, att platsen där bolaget har sitt säte presumeras vara platsen där de huvudsakliga intressena finns. Denna presumtion, liksom hänvisningen i skäl 13 i förordningen till den plats där

gäldenären förvaltar sina intressen, ger uttryck för unionslagstiftarens vilja att ge platsen för bolagets huvudkontor en särställning som behörighetskriterium (domen i det ovannämnda målet Interedil, punkt 48).

- 33 Domstolen har vidare, med hänvisning till nämnda skäl 13 i förordningen, slagit fast att platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen ska bestämmas utifrån kriterier som är både objektiva och fastställbara för tredje man, för att garantera rättssäkerheten och förutsebarheten när det bestäms vilken domstol som är behörig att inleda huvudinsolvensförfarandet (domarna i de ovannämnda målen Eurofood IFSC, punkt 33, och Interedil, punkt 49).
- 34 När det gäller ett bolag har domstolen preciserat att förutsatt att bolagets styrande och kontrollerande organ är belägna på den plats där bolaget har sitt säte och besluten om bolagets förvaltning fattas på den platsen, på ett sätt som är fastställbart för tredje man, står presumtionen i artikel 3.1 andra meningen i förordningen till fullo fast (domen i det ovannämnda målet Interedil, punkt 50).
- 35 Denna presumtion kan dock brytas när bolagets huvudkontor, ur tredje mans synvinkel, inte är beläget på platsen för sätet. I sådana fall kan den motbevisbara presumtionen till förmån för platsen för bolagets säte som unionslagstiftaren ställt upp brytas, om det framgår av faktorer som är objektiva och fastställbara för tredje man att den faktiska situationen är en annan än vad placeringen av sätet antas återspegla (domarna i de ovannämnda målen Eurofood IFSC, punkt 34, och Interedil, punkt 51).
- 36 Det ska göras en samlad bedömning av dessa omständigheter med beaktande av de specifika omständigheterna i varje situation (domen i det ovannämnda målet Interedil, punkt 52).
- 37 När det gäller den förutsättning som anges i den andra frågan angående det förhållandet att tillgångarna i de båda företagen inte har hållits åtskilda, framgår det av den franska regeringens förklaringar att den nationella domstolen, för att fastställa en sådan situation, grundar sig på två alternativa kriterier. Härvid avses att kontron inte har hållits åtskilda, respektive förekomsten av onormala finansiella förhållanden mellan bolagen, såsom avsiktliga överföringar av tillgångar utan vederlag.
- 38 Såsom den franska, den nederländska och den österrikiska regeringen samt kommissionen har gjort gällande är sådana omständigheter i allmänhet svåra att fastställa för tredje man. Det förhållandet att tillgångar inte har hållits åtskilda innebär för övrigt inte nödvändigtvis att de huvudsakliga intressena endast är knutna till en plats. Det kan nämligen inte uteslutas att en sammanblandning av tillgångarna har genomförts av två styrande och kontrollerande organ, belägna i två olika medlemsstater.
- 39 Den fråga som ställts ska således besvaras på följande sätt. Förordningen ska tolkas så, att om ett bolag, med säte inom en medlemsstats territorium, är föremål för en talan som syftar till att utvidga verkan av ett insolvensförfarande som inletts i en annan medlemsstat mot ett annat bolag som är etablerat inom den andra statens territorium, till att omfatta det första bolaget, är det inte tillräckligt att det har konstaterats att bolagens tillgångar inte har hållits åtskilda, för att det ska anses visat att den plats där det bolag som är föremål för talan har sina huvudsakliga intressen också är belägen i sistnämnda stat. För att motbevisa presumtionen att det är bolagets säte som anses vara platsen för de huvudsakliga intressena, måste det mot bakgrund av en samlad bedömning av samtliga relevanta omständigheter

vara möjligt att fastställa, på ett sätt som kan fastställas av tredje man, att den plats från vilken det bolag som omfattas av talan om utvidgning styrs och kontrolleras faktiskt är belägen i den medlemsstat där det ursprungliga insolvensförfarandet inleddes.

Rättegångskostnader

40 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) **Rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden ska tolkas så, att en domstol i en medlemsstat som beslutar att inleda ett huvudinsolvensförfarande mot ett bolag, med stöd av att bolagets huvudsakliga intressen finns inom denna stats territorium, får utvidga förfarandet, med tillämpning av en nationell rättsregel, till att omfatta ett annat bolag med säte i en annan medlemsstat, endast om det fastställs att platsen för det sistnämnda bolagets huvudsakliga intressen finns i den första medlemsstaten.**
- 2) **Förordning nr 1346/2000 ska tolkas så, att om ett bolag, med säte inom en medlemsstats territorium, är föremål för en talan som syftar till att utvidga verkan av ett insolvensförfarande som inletts i en annan medlemsstat mot ett annat bolag som är etablerat inom den andra statens territorium, till att omfatta det första bolaget, är det inte tillräckligt att det har konstaterats att bolagens tillgångar inte har hållits åtskilda, för att det ska anses visat att den plats där det bolag som är föremål för talan har sina huvudsakliga intressen också är belägen i sistnämnda stat. För att motbevisa presumptionen att det är bolagets säte som anses vara platsen för de huvudsakliga intressena, måste det mot bakgrund av en samlad bedömning av samtliga relevanta omständigheter vara möjligt att fastställa, på ett sätt som kan fastställas av tredje man, att den plats från vilken det bolag som omfattas av talan om utvidgning styrs och kontrolleras faktiskt är belägen i den medlemsstat där det ursprungliga insolvensförfarandet inleddes.**

Underskrifter

* Rättegångsspråk: franska.